

SÍLVIA SOLER

Els vells amics

Columna

SÍLVIA SOLER
ELS VELLS
AMICS

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2017

© SÍLVIA SOLER GUASCH, 2017

© EDITORIAL PLANETA, S.A., 2017

© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U., 2017

DIAGONAL, 662-664 – 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-2198-0

DIPÒSIT LEGAL: B. I.245-2017

FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.

CARRER ARAGÓ, 390 – 08013 BARCELONA

IMPRÈS A: CAYFOSA

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Ada i Mateu

Que interessant que seria poder recordar la primera impressió que ens va causar una persona al cap dels anys, quan ja l'hem coneguda, quan l'estimem.

Aquell dia, aquell primer dia a la Facultat de Belles Arts, en Mateu va fixar-se en l'Ada, la noia dels ulls extraordinaris. Aquells ulls eren, d'entrada, un reclam: grossos i clars, d'un color indefinit entre el gris i el blau. Hi va creuar la mirada només uns segons però els ulls de l'Ada li van semblar freds com peixos d'escates grises.

Tot i així, la va observar una estona des de l'altre costat de l'aula perquè, tret dels ulls, li

agradava tot, d'aquella noia. La va mirar descaradament, amb una insistència que buscava una reacció —fos de rebuig o de correspondència—, però ella el va ignorar. Va fer veure que l'escalfor de la seva mirada, que li llevava els braços nus i la línia sinuosa del coll fins a la clavícula, ni tan sols li fregava la pell. La veritat era, i en Mateu ho va saber en aquell mateix moment, que l'escaldava.

Però no s'ho podia permetre, no podia fer-li cas.

Aquella noia havia viscut divuit anys, nou mesos i tres dies esperant aquell moment, la seva entrada al món universitari, al món dels adults. Havia preparat a consciència aquell primer dia, gairebé com si fos una epifania, el moment que una criatura enlluernadora es donaria a conèixer i trobaria el seu lloc. No veia el moment de deixar enrere aquella adolescent vulgar, de família humil, submergida en la llefiscosa mediocritat. Se la trauria del damunt com la serp quan canvia de pell, com el cuc de seda que esdevé papallona.

Amb aquest objectiu, acabada l'escola, va buscar la manera de sofisticar el seu nom i va demanar a casa i a les seves millors amigues que s'acostumessin a dir-li Ada. Res d'Imma, mai més. Les noies s'hi van apun-

tar amb entusiasme i un cert grau d'excitació (en el fons sempre havien sabut que ella era diferent i estaven convençudes que aconseguiria crear un nou personatge que deixaria enrere el col·legi de monges, el barri de Sant Andreu i a elles mateixes), però als pares els va costar molt. Durant tot l'estiu la casa es va omplir de «Escolta, Imma... Ai, Ada» i «Demana-ho a l'Imma... perdó! A l'Ada». La seva germana bessona n'estava fins al capdamunt i de vegades, per venjar-se de tanta comèdia, la feia enrabiatar: «Imma, Imma, Imma, Imma».

Aquell primer dia de facultat, en aquell moment fundacional, la nova Ada no podia permetre's un intercanvi de mirades còmplies amb el tipus més desastrat del grup, el de les grenyes fosques que li tapaven mig rostre, el que arrossegava les espadenyes ronyoses, el que compartia conversa i cigarret amb una mena de Sinéad O'Connor rapada i desnerida, la púrria dels aprenents d'artistes.

Per alleugerir la pressió de la mirada lasciva, l'Ada va encetar una conversa banal amb la noia que seia a prop seu. S'hi havia acostat perquè semblava de bona família: texans de marca amb camisa blanca de tall impecable, el cabell d'un ros enfosquit recollit en una

cua de cavall, mocassins de pell, arracades discretes d'or. La noia —que, efectivament, vivia per damunt de la Diagonal— va allargar la mà, en un gest insòlit que probablement cap altre alumne de Belles Arts no hauria fet, i va dir el seu nom: Glòria Ponsirenes.

L'Ada va correspondre-hi, satisfeta: Ada Garcia-Torralba. Ho va dir com si fos un sol cognom, que s'imaginava escrit amb guionet. Li va semblar que sonava bé. Va somriure sense poder amagar la satisfacció: adéu a l'avorrida Imma Garcia. Hola, Ada Garcia-Torralba. Havia nascut una estrella.

I, gràcies a Déu, ella tenia un físic adequat per a la nova Ada: esvelta, de coll llarg, pòmuls marcats i ulls enormes i separats. També tenia, d'això n'estava segura, una aptitud que la distingiria de la massa. A la carrera, l'Ada adquiriria, a més, allò que en diuen *savoir faire*, aprendria a relacionar-se socialment, acumularia coneixements i potenciaria el seu talent natural. S'imaginava, a la ratlla dels cinquanta —una dona elegant, cabell gris, vestit d'Armani—, inaugurant una gran retrospectiva sobre la seva obra en una galeria *chic* de l'Eixample.

Durant el primer trimestre pràcticament no va haver-hi relació entre en Mateu i l'Ada. Les mirades golafres del noi van perdre intensitat i van acabar desapareixent. No tenia cap necessitat de pidolar atenció d'aquells ulls cendrosos. A primer de Belles Arts hi havia noies d'ulls blaus com piscines, noies d'ulls somnàmbuls, noies d'ulls plens de llumetes. I ell, en Mateu, s'enduia les mirades a cabassos, amb aquell posat insolent i la barba llarga i fosca. L'amiga que buscava assemblar-se a Sinéad O'Connor i el seguia pertot arreu com un gosset petaner deia que en Mateu tenia una retirada a Gustav Klimt. No era veritat, però ella sabia que a ell li agradava sentir-ho. I per rebre un somriure d'en Mateu, la noia hauria estat capaç de dir-li que podia passar per germà bessó del mateix Leonardo.

En Mateu no s'assemblava a Klimt. Però tenia, certament, la mirada intel·ligent, viva i penetrant de Klimt, i de Picasso, de Renoir, de Frida Kahlo o de Modigliani. De Leonardo, també.

I tenia una veu greu i vellutada, que enfilava arguments apassionadament, sobretot quan es tractava de parlar d'art. Els professors se l'escoltaven, els companys el respectaven. No li calia reinventar-se ni crear un perso-

natge. Precisament per això, l'Ada no li tenia simpatia. S'hauria pogut pensar que l'envejava, que li envejava aquell lideratge exercit amb naturalitat, però tampoc no és gens clar. Li admirava la mirada vivaç, però detestava el seu aspecte desendreçat.

Eren dos alumnes brillants, que intervenien sovint a classe i que es disputaven l'atenció dels professors. Aquesta competitivitat es feia particularment visible a les classes del doctor Vegara, l'eminent antropòleg que els descobria la capacitat humana per representar la realitat a través de l'art i els obria finestres a mons exòtics, a cultures que no havien estat potinejades per l'anomenada civilització, un món misteriós i enlluernador de xamans i danses rituals que els inspirava i els excitava.

Les classes d'en Vegara podien limitar-se a la seva exposició magistral —que els alumnes escoltaven amb autèntica devoció— o transformar-se, en qualsevol moment, en un debat encès sobre, suposem, si l'art fa o ha de fer compatible el coneixement científic i el pensament màgic.

En Mateu, que ja aleshores era un lector voraç, que païa i treia profit de tot el que llegia, aixecava el seu braç poderós i demana-

va la paraula per citar Lévi-Strauss: tothom sap que l'artista té, a la vegada, una mica de savi i una mica d'artesà.

En Vegara assentia amb el cap i en Mateu tornava a asseure's, amb un somriure satisfet, i feia una llambregada cap a la banda oest de l'aula, on havia vist de cua d'ull que s'asseia l'estirada dels ulls grisos.

L'Ada titllava en Mateu de pedant i no s'estava de sembrar dubtes insidiosos sobre la solidesa real dels seus coneixements en el terreny de l'art. Insinuava que, tot plegat, era una gran *mise en scène* (i ho deia així, amb l'accent francès del barri de Sant Andreu, aplicadament adquirit a les classes de sor Àngela): la barba descurada i més llarga de l'habitual, els mocadors al coll de colors intensos —morat, verd, vermell—, el tabac de picadura, la motxilla sempre mig oberta perquè tragués el cap algun totxo sobre teoria de l'art, iconologia o estètica.

Tots dos reclamaven atenció, volien rebre els afalacs del professor, respondre ràpidament i amb intel·ligència a les seves interpel·lacions.

Per això, aquell matí de desembre, quan el doctor Vegara va entrar a classe amb el seu caminar decidit i, sense dir ni bon dia, va

preguntar «Qui sabria dir-me alguna cosa interessant sobre Gauguin?», els mecanismes interns de l'Ada i d'en Mateu es van activar i tots dos van alçar la mà alhora.

—La noia del jersei de coll alt... Ada, oi?

En Vegara es recordava del seu nom. L'Ada va passejar breument la mirada per l'aula, assaborint aquest primer triomf.

—Postimpressionista francès. La seva pintura va evolucionar cap al sintetisme i el simbolisme, especialment en la seva etapa a la Polinèsia. La seva concepció estètica va exercir una poderosa influència en els moviments expressionista i fauvista.

Pausa. L'Ada va agafar aire i va clavar els ulls d'acer en el professor, que la mirava impertèrrit. Va decidir continuar.

—Algunes de les seves obres més famoses són *El Crist groc*, *Tahitianes a la platja* o *Van Gogh pintant gira-sols*. La seva relació amb Van Gogh...

—Gràcies, Ada. Escoltarem també el senyor Alert.

Es va asseure amb l'esquena ben recta, com li havien ensenyat les monges. Li hauria agradat haver-se pogut lluir més. Va mossegar-se el llavi mentre veia les mirades dels seus companys girades cap a en Mateu. S'ha-

via posat dret sense pressa, com si li fes mandra. Va pensar que brutejava.

—Gauguin era un salvatge. Volia ser un salvatge! Per això va deixar enrere una vida convencional, va passar gana, va suportar el menyspreu de la crítica i del públic... tot per la pintura, sense normes socials ni acadèmiques, buscant l'essència. Va buscar el paradís a la Bretanya, a Tahití o a Martinica i va voler ensenyar als seus amics europeus, blancs i burgesos, que la bellesa podia tenir altres formes i colors. Només tenia els seus pinzells i els seus olis, i una fe immensa en el seu art. Va pintar arbres blaus, sols a ple sol, camps vermells, flors com guspies. Deia que el procés creatiu neix quan uns sentiments extrems entren en contacte a dins de l'artista i tot esclata, com un volcà. I també deia que només és feliç aquell que és lliure. I que només és lliure el que és el que pot ser, és a dir, el que ha de ser.

El silenci vibrava, carregat d'entusiasme, fins i tot l'Ada ho va notar. En Mateu va seure, d'aquella manera que seia ell, mig ajagut, el cos deixat anar amb indolència. El professor Vegara va limitar-se a moure el cap un parell de vegades, assentint amb un inequívoc gest d'aprovació. I llavors els va anunciar

que aquella primavera, la primavera de 1989, a París, hi hauria l'exposició més important que s'havia fet mai sobre Paul Gauguin, amb peces procedents de museus de tot el món. Era una ocasió única, va dir en Vegara, i els animava a viatjar a la capital francesa per veure-la.

Aquella nit, l'Ada va dormir poc i malament. S'odiava. Odiava el seu discurset mediocre d'estudiant de batxillerat sobre Gauguin. Aquella minsa entrada d'enciclopèdia. Aquella ridícula intervenció a la classe del doctor Vegara. La seva primera oportunitat de lluir-se davant d'ell i de la classe la malbaratava ressuscitant la repellant i patètica Imma Garcia.

I s'odiava encara sense remei quan va sortir de fer el cafè al bar de la facultat, l'endemà a primera hora, el cap cot i el posat retingut. L'esperava plena d'excitació la seva amiga Glòria, «Vine!», i l'empenyia pel passadís. «Vine al tauler d'anuncis, corre!». Ella es deixava fer, incapaç d'interessar-se per cap dels anuncis que els professors o la secretària poguessin oferir-li aquell matí.

La Glòria la va agafar de la mà els últims metres, es va situar darrere seu i la va fer avançar dues passes fins a deixar-la situada

exactament al davant d'un full de paper groc. Sense esma, va llegir: «S'OFEREIX CONDUCTOR PER VIATJAR FINS A PARÍS A VEURE L'EXPOSICIÓ DE GAUGUIN». I a sota, en lletra més petita: «Si algú vol anar-hi i disposa de cotxe, pot contactar amb mi al telèfon...».

Quina barra, va pensar immediatament. Un fresc que no té cotxe i vol aconseguir-ne un sense pagar ni un duro!

La Glòria li donava copets impertinents a les costelles. «Què? Què? Ens hi apuntem o què?».

Només aleshores —les lletres es movien davant dels seus ulls pels cops de colze de l'amiga— va veure el seu nom. El barrut que signava l'anunci: Mateu Alert. La reacció va ser immediata: «Jo amb aquest no vaig enlloc!».

La Glòria, en canvi, va assegurar que ella, si al final apareixia un cotxe, sí que s'hi apuntaria. Imagina't! Un viatge a París!

I el cotxe va aparèixer l'endemà mateix: un tal Santi va escriure al paper del tauler d'anuncis que ell també volia anar a París i que el seu oncle li deixava un Peugeot 205 que estava força bé. Just a sota, algú havia escrit: *Jo també m'hi apunto!*, i un nom: Lí-

dia. L'Ada va tornar a dir que, per molt d'interès que tingués per l'exposició de Gauguin, de cap manera faria un viatge amb el grenyut.

L'endemà la Glòria li va explicar, compungida, que els seus pares no la deixaven anar a París. L'Ada va justificar-los, comprensiva: «No m'estranya, amb uns nois que no coneixes de res, que no deuen tenir gaire experiència al volant... No te'n pots fiar».

A la llista del tauler d'anuncis hi va aparèixer un quart nom: Marc Daura. L'Ada sabia qui era, el tenia controlat. Un noi amb bona planta, que solia dur polos de colors clars, la mandíbula ampla que sostenia un somriure obert, el perfil grec. Feia setmanes que procurava ensopegar-hi al bar o a la biblioteca, però encara no havia trobat la manera d'encetar una conversa.

—Va, anem tirant? —La Glòria l'apressava perquè no volia fer tard a classe d'escultura, on destacava.

—Vés passant, ara vinc...

Abans de girar cua, la Glòria va veure com l'Ada agafava un bolígraf i escrivia alguna cosa al full del viatge a París. Es va pensar que els insultava i s'hi va acostar. No. Només hi havia escrit, a sota de Mateu Alert, Santi, Lí-

dia i Marc Daura, el seu nom: Ada Garcia-Torralba.

Davant de la mirada estupefacta de la seva amiga, l'Ada es va girar amb un gran somriure: «Apa, doncs ja en som cinc!».

Del viatge a París, en Mateu en recorda una nit: la pluja fina, la roba xopa, el tremolor del cos de l'Ada, la humitat ossos endins. Estaven asseguts a la riba del Sena, damunt de la pedra, i ella tenia fred i se'n volia anar. Ell no volia que marxés i li deia que tanqués els ulls i pensés en els quadres de Gauguin que havien vist hores abans. «Tanca els ulls i el fred marxarà. Mira, fa una nit tropical, som en una terra de meravelles, fecunda, enmig d'una vegetació exuberant, no sents el perfum de les gardènies? Les noies tahitianes de pell fosca van descalces, volen trepitjar l'herba humida. Els colors són fabulosos, l'aire és tebi».

Mentre ell parlava, ella —tremolant encara— es va recolzar al seu pit, acotxada a dins del seu anorac de ploma. Llavors va alçar cap a ell la mirada, aquells estanys que fins ahir li havien semblat fangosos i avui eren diàfans, i amb la mirada li va dir «D'acord, em quedo».

—Ahir érem dos desconeguts i avui som germans, te n'adones?

L'Ada el va rectificar:

—Més que desconeguts. Ens odiàvem. Jo t'odiava des del dia que em vas humiliar a la classe del Vegara.

El corrent d'antipatia que havia circulat entre ells pràcticament des del primer dia de curs s'havia esfumat feia una estona, mentre sopaven amb els altres. Seien en el racó d'un cafè, entorn d'una taula de marbre, i la conversa havia anat derivant cap a les respectives infàncies.

En Marc, les seves dues germanes petites, l'avi pintor, l'any que els Reis li van portar el cavallet i les pintures, aquell zero de mates, l'hoquei, el viatge de la família a Nova York.

En Santi, el pis humit de Sant Adrià, els seitons en vinagre, la gata Perlita, l'home que pintava les tres torres de la tèrmica a l'aquarel·la, l'estiu amb pneumònia.

La Lídia, la botiga de marcs dels seus pares, els clients artistes, l'habitació que compartia amb la seva germana (i les vànoves plenes d'arcs de Sant Martí), els estius a Palamós, aquella professora de dibuix de la cabellera grisa que deia paraulotes.

L'Ada escoltava emmurriada: no tenia gens

de ganes de parlar dels seus primers anys a Sant Andreu, de la trista habitació de les lli-teres, de sor Àngela i el punt de creu, dels cigrons, de la bleda de la Heidi, de les tardes ensopides de diumenge, Betis-Rayo Vallecano X. S'havia fet el ferm propòsit de no reconèixer tot allò com a seu, d'esborrar la seva infància, d'inventar-se'n una de nova, amb una habitació ampla, les parets de color maduixa, grans finestrals, la llum que hi entra a dojo, sense cap més llit que el seu.

Però no sabia si tenia valor per mentir, no es considerava una cínica. O sí? Mentre ho rumiava, va veure que els altres estaven molt concentrats. Ho veia en els seus cossos, lleugerament tirats cap endavant, en les mirades esbatanades, en el silenci, que semblava que podria cruixir com un paper de cel·lofana. Va parar l'orella.

Era en Mateu. Sentia algunes paraules soltes: pallissa, pare, insults, por. Parlava a poc a poc, amb aquella veu tan greu que va davallant i davallant i sembla que s'hagi d'acabar enfonsant a sota terra. Estava explicant que la seva infància només era un mosaic de records terribles. Que el seu pare bevia i li fotia unes estomacades de por. Que li feien més mal els insults que les bufetades. «Cabronàs, fill de

verra, babau, merdós». A l'Ada, esgarrifada, li semblava que en Mateu parlava cada vegada més a poc a poc, i que la veu li ressonava com si estigués a dins d'una catedral.

Els altres escoltaven amb una barreja de compassió i ràbia, i tots, en Mateu i els altres, ignoraven la batalla sagnant que s'estava produint a prop d'ells, a l'interior de la seva companya, que s'havia anat encongint fins a quedar arraconada. L'Ada es protegia alçant el coll alt del seu jersei, tapant-se la boca i el nas, i la llana, d'un blau pàl·lid, li feia pessigolles a sota els ulls, que s'havien aclarit fins a semblar del mateix blau exacte que el jersei.

Va sentir com en Marc buscava paraules de suport i de simpatia, com la Lídia s'eixugava discretament una llàgrima, com en Santi agafava en Mateu per les espatlles i el sacsejava afectuosament. Ella, l'Ada, no es movia gens, ni un mil·límetre, segura com estava que, si es bellugava, les paraules li brollarien involuntàriament, sobreixirien per acumulació, buscarien oxigen perquè a dins seu s'ofegaven.

Al cap d'una estona, la conversa havia anat llanguint i els amics badallaven un rere l'altre. Estaven cansats i l'endemà volien lle-

var-se d'hora per anar a veure els impressionistes, així que es van aixecar de taula i hi va haver un remenament de cadires, i algú va preguntar:

—Ada, que no véns? Que no et trobes bé?

I ella va fer primer que sí amb el cap i després que no. Li tremolava la barbeta quan va intentar parlar. Els altres es van tornar a asseure, la Lídia li va posar la mà damunt del braç i va tornar a preguntar-li: «Estàs bé?».

I, mentre l'Ada continuava muda i quieta, l'Imma va agafar veu i va parlar, i va dir que ella sabia de què parlava en Mateu perquè a casa seva també hi havia una persona que bevia massa, però no era el seu pare, era la seva mare, i això encara és més desconcertant per a una criatura, més terrorífic, més vergonyant.

Ja està, ja ho havia dit. L'Imma va marxar i la va deixar a ella, a l'Ada, indefensa davant del perill. Hi havia un silenci dur com una pedra que en Mateu va esberlar amb un cop fort, amb la mà plana, damunt del marbre.

—A veure! Necessitem més vi! *Garçon, s'il vous plaît!*

L'Ada es va posar dreta. Semblava que s'hagués aprimat, estava molt pàl·lida. Se sentia absolutament incapaç de fer front a la si-

tuació. L'alcoholisme de la seva mare era el seu secret inconfessable, no podia imaginar humiliació més gran que exposar-lo davant dels seus nous amics. No tenia ni idea de què l'havia empès a fer-ho, però, fos com fos, acabava d'enterrar l'Ada Garcia-Torralba. Ara tornava a ser l'Imma Garcia, la nena de barri, condemnada a la mitjanía. No s'ho perdonaria mai.

La indignació la feia tremolar. La Lúdia va notar-ho i va suggerir als altres que donessin la nit per acabada. Anem a dormir, demà serà un altre dia. Els nois li van fer cas de seguida, encantats de poder fugir d'aquella situació tan incòmoda. Tots tret d'en Mateu, que no es va moure del seu lloc i, amb un braç de ferro descansant damunt de l'espatlla de l'Ada, va assegurar-se que ella tampoc no marxava.

I heus aquí com l'Ada i en Mateu van acabar a la riba dreta del Sena, molt a prop del riu, entomant la pluja fina de París. Amb les mans balbes, els llavis enfosquits i els ossos adolorits per la humitat. Ella recolzant tot el cos al pit d'ell.

L'Ada va plorar recordant aquella nena que desitjava que la mare no hagués anat a buscar-les a l'escola. Ella i la seva germana

sortien de classe i passejaven la mirada entre la gent, una munió d'avis afectuosos, mares rialleres, àvies que obrien els braços i xisclaven d'alegria quan la néta les abraçava. Les seves companyes sortien empenyent-se i corrien cap als pares, una tieta, la germana gran, que les rebien amb un somriure.

Ella només desitjava que la seva mare no hi fos. Encara que això volgués dir —ho sabia— que havia begut més del compte i s'havia quedat adormida en qualsevol racó de casa.

Els dies que la mare hi anava, l'Ada la distingia a primer cop d'ull i, sense donar oportunitat a la seva germana, s'hi acostava de pressa, l'agafava de la mà i se l'enduia, arrossegant-la, perquè no volia que parlés amb ningú.

De vegades l'agafava per la cintura i tot-hom —la seva mare també— ho interpretava com un gest afectuós. Però només era per controlar la seva inclinació, perquè veia que caminava de tort.

En Mateu l'escoltava, repassant amb un dit ara les celles, ara el pont del nas, ara el coll. De tant en tant li recollia de la pell una gota de pluja, que també podia ser una llàgrima.

Finalment va parar de ploure. Al cel de París s'hi van obrir unes clarianes, i una lluna groga que no acabava de ser rodona va sortir a contemplar-los. Just llavors en Mateu va trencar el seu silenci. Va preguntar-li sobre el seu pare, sobre les seves germanes. Recordava la seva mare sense beure? Quan li sembla que va començar la seva dependència? Havia pensat mai què la podia haver portat fins allí?

I l'Ada va evocar uns primers anys, pocs, força feliços. Amb uns pares que estaven enamorats i aquelles bessones tan maques —l'Imma i la Rosa— d'ulls marins. És veritat que les passaven magres, però hi havia moments lluminosos, petits i refulgents com cuques de llum en la grisor dels dies.

I després, l'àvia —la mare de la seva mare— es va posar malalta, molt malalta. I com que era vídua, van haver de portar-la a casa, a viure amb ells. Els records comencen a enterbolir-se. L'àvia va perdre el cap i ja no era la seva àvia. Era una vella embogida que cridava i deixava anar paraulotes. El pare va començar a arribar més tard als vespres, deia que en aquella casa no s'hi podia estar. La mare estava demacrada i no dormia bé. Llavors van saber que s'havia quedat embarassa-

da i el pare es va enfadar molt. Deia que només els faltava un nadó donant pel sac i coses així.

Va néixer l'Àngels i, durant uns mesos que a l'Ada se li van fer eterns, la seva mare no va poder estar mai per ella. O estava amb la nena o estava amb l'àvia. Al pare no el veia pràcticament mai: quan es llevava ell ja no hi era, i quan se n'anava a dormir, encara no havia tornat. Només hi havia la seva bessona, la Rosa, que la seguia a tot arreu i volia jugar a nines i inventar un llenguatge secret, que només elles dues coneguessin. L'Ada —aleshores Imma— li deia que era una pesada i la humiliava davant de les seves amigues.

Quan la petita va començar a anar a escola, l'àvia ja havia perdut la parla i els moviments, però no s'acabava de morir mai. L'Ada calcula que va ser aleshores quan la seva mare va començar a beure. Es passava els dies tancada a casa, sense parlar amb ningú, sense res a fer tret de rentar la seva mare, curar-li les llagues i rentar els llençols i les tovalloles que quedaven tacades de sang i de pus. «Sento olor de pixum a tot arreu», solia dir, gemegant, la seva mare.

Al matí, quan ella i la Rosa estaven a punt de sortir de casa, amb l'uniforme blau marí i el cabell recollit en dues cuetes, la mare les

acomiadava al pas de la porta. Els posava un entrepà a la cartera i els feia un petó a la galta. L'Ada li sentia la pudor a l'alè. No sabia de què era, però no podia evitar fer un imperceptible pas enrere quan la mare se li acostava. És, potser, el record que més ha perdurat, turgent i llustrós, en la seva memòria. Ella rebutjant els petons de la seva mare, sentint aquell fàstic que li pujava coll amunt i li envermellia les galtes. Mirava la seva besona, buscant-hi complicitat, un pessic de solidaritat. Però la Rosa semblava no adonar-se de res, semblava no haver ensumat el tuf de vi. La detestava per aquella estúpida innocència.

En Mateu l'escoltava en silenci i va compartir amb ella les vergonyes, els terrors nocturns, el basqueig, la humiliació. I va afegir-hi els blaus a l'esquena i, després, el procés d'anàlisi, la reflexió, lligar caps, garbellar els records, comprendre, perdonar.

Quan es van aixecar, tenien les cuixes entumides i la ronyonada partida. Van caminar cap a la pensió en silenci i ella va deixar anar una rialleta quan en Mateu es va ficar de peus en un bassal i va començar a imitar Gene Kelly mentre taral·lejava «Singin' in the Rain».

Van avançar pel passadís de la pensió aga-

fats de la mà. Davant de la porta de l'habitació on dormia la Lídia, en Mateu i l'Ada es van mirar als ulls. Ell va resseguir amb el dit la mandíbula d'ella i li va dir: «Bona nit, que descansis, fins demà».